

DRUGI DOKTORAT Z HISTORII ELEKTROTECHNIKI PRACOWNI HISTORYCZNEJ SEP

W dniu 28 czerwca 2022 r. odbyła się w Instytucie Historii Nauki PAN w Warszawie obrona pracy doktorskiej mgr. historii Piotra Rataja, członka Pracowni Historycznej SEP w Opolu pt. *Rzeczpospolita i elektryfikacja-ruch stowarzyszeniowy- szkolnictwo wyższe*. Komisji doktorskiej przewodniczył prof. Zbigniew Tucholski, kierownik Pracowni Historii Techniki Instytutu Historii Nauki PAN.

W pracy spróbowano wyjaśnić fenomen szybkiego przyjmowania się elektrotechniki we Lwowie, stolicy zacofoanej Galicji, z końcem XIX wieku. To tam bowiem powstała w Sali posiedzeń Sejmu Krajowego we Lwowie (w latach 1880-1881) jedna z najstarszych stałych instalacji oświetleniowych, wykorzystująca konstrukcję Polaka, Franciszka Rychnowskiego, tam też w Szkole Politechnicznej rozpoczęła działalność Katedra Elektrotechniki (1890) oraz powstał pierwszy na terenie podzielonej zaborami Rzeczpospolitej tramwaj elektryczny (1894). Wskazano na decydujące znaczenie autonomii galicyjskiej, która pozwoliła na powstanie w latach 70. XIX wieku instytucji takich jak: niezależny samorząd miejski, wyższa szkoła techniczna i renomowane towarzystwo techniczne. Stworzyło to podstawę do działania wybitnym jednostkom popularyzującym i stosującym elektrotechnikę. Na tej bazie powstały instytucje ściśle elektrotechniczne: Katedra, potem Oddział Elektrotechniczny w C.K. Szkole Politechnicznej, tramwaje elektryczne, potem Zakłady Elektryczne miasta Lwowa i wreszcie fachowa Sekcja Elektrotechniczna w Towarzystwie Politechnicznym we Lwowie. Instytucje te powstały i rozwijały się synergicznie, w ścisłej kooperacji. Praca podkreśla ogromne znaczenie ścisłej współpracy sfer naukowych i dydaktycznych (politechnika), samorządu miejskiego wdrażającego praktycznie elektrotechnikę w komunalnej przestrzeni (co umożliwiała rozwój przedsiębiorstw elektrotechnicznych) i wreszcie towarzystwa technicznego, jako ośrodka łączącego teoretyków i praktyków. To Lwów był jednym ośrodkiem na ziemiach polskich, gdzie taka synergia zaistniała przed 1914 rokiem, co pozwoliło wtedy ośrodkowi lwowskiemu przodować w rozwoju polskiej elektrotechniki.

Promotorem tej pracy był prof. Jerzy Hickiewicz, kierownik Pracowni Historycznej SEP. Została ona pozytywnie oceniona przez recenzentów: prof. Grzegorza Hryciuka z Uniwersytetu Wrocławskiego i prof. Stanisława Sławomira Nicieję z Uniwersytetu Opolskiego. Prof. S. S. Nicieja podkreślił ważność podjętego tematu pracy okazującej wartość „pracy organicznej”, możliwej w warunkach autonomii samorządowej. Po dyskusji podjęto jednogłośnie wnioski o nadanie stopnia doktora nauk historycznych P. Ratajowi. Recenzenci wnioskowali też o wyróżnienie pracy doktorskiej. Ostateczne głosowanie nad wnioskami Komisji odbędzie się w dniu 7 lipca, w trakcie posiedzenia Rady Naukowej IHN PAN.

W obronie uczestniczył Prezes SEP Piotr Szymczak, który podkreślił, że przygotowana rozprawa

doktorska jest owocem dobrego współdziałania SEP i Instytutu Historii Nauki PAN. Stanowi ona także bardzo cenny i interesujący materiał dla Stowarzyszenia Elektryków Polskich, kładąc nacisk na współdziałanie uczelni, samorządu i stowarzyszenia technicznego. Prezes SEP podziękował promotorowi, recenzentom, władzom Instytutu Historii Nauki PAN oraz złożył serdeczne gratulacje kol. P. Ratajowi.

Wypromowanie Piotra Rataja na doktora nauk technicznych jest dużym sukcesem Pracowni Historycznej SEP, kierowanej przez prof. J. Hickiewicza od wielu już lat. Jest to już druga praca doktorska z historii elektryki polskiej, której był on też promotorem (drugim był prof. M. Masnyk), a patronowało nasze Stowarzyszenie. Historia elektrotechniki zyskała tym samym kolejnego profesjonalistę, specjalizującego się również w historii SEP.

*Przemysław Sadłowski
Pracownia Historyczna SEP w Opolu*

Wypromowany doktor Piotr Rataj razem z promotorem prof. Jerzym Hickiewiczem i z Prezesem SEP Piotrem Szymczakiem po obronie